

Сумський державний
університет –
провідний заклад
вищої освіти
України

Шановні студенти, викладачі й співробітники Сумського державного університету!
Прийміть найщиріші вітання з Новим 2021 роком та Різдвом Христовим!
Рік, що минає, став непростим для нашої країни. Неочікувані виклики змусили шукати нові шляхи для успішної роботи університету, проте ми впоралися й продовжили розвиток. Наші студенти демонструють значні досягнення в навчальній і науковій діяльності, спорті, культурно-мистецьких заходах. Науковці СумДУ нарощують співпрацю з провідними установами й підприємствами країни, триває реалізація міжнародних проєктів. Університет стрімко покращив свої позиції в престижних рейтингах. Зокрема, уперше ввійшов до рейтингу світової агенції ТНЕ у трьох галузях одночасно: «Бізнес та Економіка», «Інженерія», «Фізика».
Досягнення СумДУ – це спільна перемога злагодженої й сильної команди. Щиро дякуємо співробітникам, студентам та аспірантам за творчу, сумлінну, ініціативну працю!
Нехай прийдешній 2021 рік принесе кожному з вас нові перемоги в професійному й особистому житті, сповнить серця надією, відкриє нові можливості, подарує наснагу та любов!
Із повагою
ректорат СумДУ

Листопад-грудень 2020 р. * Розповсюджується безкоштовно

№ 5-6 (409-410)

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

З Новим роком та Різдвом Христовим! 2021

Січень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Лютий

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Березень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Квітень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Травень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Червень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
					5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Липень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Серпень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Вересень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Жовтень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Листопад

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Грудень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

1 Січня Новий рік
7 Січня Різдво
8 Березня Міжнародний жіночий день
1 Травня День праці
2 Травня Великдень
9 Травня День Перемоги

20 Червень Трійця
28 Червень День Конституції України
24 Серпня День незалежності України
14 Жовтня День захисника України
25 Грудня Різдво Христове

32 – ЩАСЛИВЕ ЧИСЛО

Європейською Комісією оголошено результати конкурсу проєктів 2020 р. за напрямками: «Розвиток потенціалу вищої освіти», «Жан Моне», «Міжнародна кредитна мобільність» і «Стратегічні партнерства» Програми ЄС ЕРАЗМУС+. За результатами СумДУ вкотре серед лідерів за кількістю підтриманих проєктів, що підтверджує активну інтеграцію нашого університету до міжнародного освітнього простору.

Зокрема, із 38 проєктів напрямку «Жан Моне», рекомендованих до фінансування в Україні, від СумДУ підтримано сім. Їх тематика стосується кращих практик ЄС із питань економічної політики й громадянського суспільства, переходу до сталого суспільства в межах індустрії 4.0 та 5.0 на основі досвіду ЄС, захисту прав споживачів фінансових послуг (згідно з європейськими стандартами), упровадження інтегрованих комунікацій для інформування громадськості з питань європейської інтеграції та електронної демократії, використання європейського досвіду в галузі біомедицини, діяльності малих і середніх підприємств тощо.

За напрямком «Розвиток потенціалу вищої освіти» із 10 рекомендованих до фінансування проєктів від України за участі СумДУ підтримано проєкт «Open Practices, Transparency and Integrity for Modern

Academia (OPTIMA)», метою якого є залучення ідей та практик відкритої науки до вітчизняного академічного середовища для підвищення рівня академічної доброчесності й прозорості.

Під час Днів міжнародної співпраці СумДУ

За напрямком «Міжнародна кредитна мобільність» на сьогодні підтримано 22 проєкти за участі СумДУ, а за напрямком «Стратегічні партнерства» – 2 наших проєкти з 5 від України, що наразі одержали позитивне рішення від Європейської Комісії. Мета проєктів нашого вишу – побудова стратегічного партнерства між Польщею, Україною, Іспанією, Туреччиною, Румунією в розробленні підходів до неформальної освіти в ігровій індустрії та регулювання поведінки молоді в кібер-

просторі, обмін кращими практиками у формуванні освітньої бази щодо навичок цифрової грамотності в молодіжному секторі на європейському рівні.

Програма ЄС ЕРАЗМУС+ – це доро-

говказ і підтримка ЗВО на шляху до інтеграції в міжнародний простір, побудови моделі університету європейського рівня за стилем, технологіями, якістю наукових та освітніх послуг, традиціями міжнародного й міжкультурного співробітництва. Така кількість підтриманих цього року проєктів є водночас і успіхом, і викликом, який СумДУ приймає впевнено, тому що має відповідний досвід та потенціал!

За словами координатора ЕРАЗМУС+ у СумДУ, начальника управління міжна-

родного співробітництва Костянтина Кириченка, рекордна кількість отриманих у 2020 році проєктів, фінансованих ЄС, яскраво підтверджує стратегічне бачення розвитку університету як повноправного члена й надійного партнера в європейській та світовій спільноті вищої освіти. Подібні проєкти – потужна запорука впровадження європейських стандартів якості в освітню й наукову діяльність СумДУ, використання кращих інноваційних практик провідних університетів світу, професійного розвитку наших науковців, викладачів і студентів. Радує, що до нових проєктів долучені всі без винятків факультети й інститути СумДУ, яким бажано плідної роботи.

Неабияку підтримку планів та амбіцій одержуємо від наших надійних партнерів. Це, зокрема, Інститут мистецтва, дизайну та технологій (Ірландія), із яким розвиваємо студентоорієнтовані послуги; Університет Бат Спа (Велика Британія), із яким удосконалюємо наші освітні програми та впроваджуємо Болонські фундаментальні принципи; Технологічний Університет м.Вроцлав (Польща), із яким покращаємо систему забезпечення якості освіти й готуємося до міжнародної акредитації; Латвійська академія спорту, із якою вдосконалюємо матеріальну базу та розробляємо нові освітні програми, й багато інших, із якими співпрацюємо щодо стратегічних цілей розвитку ООН і глобальних викликів сьогодення, зокрема COVID-19.

Матеріал підготувала Анастасія ДЄДОВА, ЖТ-81

■ НОВІ ФОРМАТИ

СумДУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Карантин позбавив можливості реального спілкування, тому вся енергія «живої мови» трансформувалася в сучасний спосіб інформування – відео. Саме завдяки такому формату не втрачається елемент присутності, що, крім донесення фактів, передбачає їх проговорювання. Зазначений спосіб допо-

магає новині не загубитися серед шаленого потоку різнопланових даних у соцмережах та інформаційних сервісах, а отже, зацікавити реципієнтів. «Оживленням» контенту в СумДУ комплексно займається Медіа-центр. Саме його працівники розробили серію відеопроєктів, про які розповімо детальніше.

Дистанційна освіта під час карантину

До реалізації відеопроєкту залучили працівників відділу бренд-комунікацій. Вони домовилися зі студентами з різних факультетів про записування коротких роликів щодо навчання в групах, особливостей проведення дистанційних пар, вражень від процесу. Потім відео монтували й розміщували на офіційних зовнішніх інформаційних сервісах СумДУ, зокрема в мережах «Facebook», «Instagram», «Telegram» і на платформі «YouTube». Загалом підготовлено 5 випусків.

Вебінари від інфекціоністів для сімейних лікарів

Серія трансляцій (8 випусків) присвячена темі COVID-19. Наш ЗВО дав можливість медикам одержувати віртуальні консультації від провідних інфекціоністів щодо тонкощів роботи впродовж карантину. Проєкт реалізований за технічної підтримки відділу медіа-трансляцій.

#СумДУ_наживо

Цикл прямих ефірів із професіоналами на актуальні й важливі теми, під час яких усі охочі мали змогу ставити запитання та відразу одержувати відповіді. Вебінари проходили на платформі офіційної сторінки нашого вишу у «Facebook». Зокрема, у проєкті взяли участь такі спеціалісти: завідувачка кафедри управління ім. О. Балацького, виконавча директорка ГО «Центр освіти впродовж життя» Ганна Швіндіна («Досвід онлайн-технологій навчання: що доступно викладачеві вже сьогодні?»); начальник Центру комп'ютерних технологій Андрій Півень («Можливості власних мобільних пристроїв в організації навчання в карантині і можливості організації вебконференцій та вебінарів»); старший викладач кафедри ППСТ, керівник Центру досліджень регіональної безпеки Микола Назаров («Зміна безпекових акцентів в Україні у зв'язку з пандемією») та ін.

#be_international_online

Серія онлайн-відгуків (4 випуски) від учасників міжнародних програм мобільності, стажування й підвищення кваліфікації, які перебувають за кордоном, виконавців міжнародних грантових проєктів та інших університетів. Усі вони за сьогоденних обставин продовжують успішну освітню й наукову діяльність у міжнародному просторі.

«Історії успіху: від студента до...»

Проєкт, в основі якого інтерв'ю з випускниками нашого університету, стартував ще наприкінці літа й продовжує перебувати в процесі реалізації. На сьогодні вийшло 10 випусків.

Крім зазначених вище способів відеоконтенту, що з'явилися в період карантину, варте уваги оновлення формату традиційних заходів. Зокрема, організовано та проведено онлайн такі з них: День відкритих дверей (до речі, з використанням доповненої реальності), День науки, День кар'єри ЄС, Посвяту в студенти, концерт до Дня працівників освіти, тижні факультетів тощо.

Відеалізованою стала навіть зовнішня реклама. Улітку по м. Сумах розміщено серію білбордів із доповненою реальністю. Спрямовувавши камеру на один із них, кожен міг завантажити й переглянути відео через додаток «Ulab».

Нові відеоформати, що стосуються всіх сфер діяльності нашого ЗВО, зробили комунікацію інтерактивною, цікавою й легко запам'ятовуваною. Звісно, такі проєкти не можуть повністю замінити радості живого спілкування, але дозволяють не втрачати зв'язку із соціумом під час карантинних обмежень.

Юлія ЖОВТОНІЖКО, відділ бренд-комунікацій

■ МЕДІАБЕЗПЕКА

НЕ ПЛУТАТИ ФАКТИ Й ФЕЙКИ

Не секрет, що XXI століття позначене бурхливим розвитком інформаційного простору та медіа-технологій. Однією з моделей поведінки, що не дозволяє суспільству потрапляти в когнітивні пастки, якими усіяне інформаційне поле, й залишатися психологічно стабільним, є медіаграмотність. Саме зазначеній темі присвячені тренінги «Медіаграмотність у регіонах України», що проходили на базі кафедри журналістики та філології за підтримки «Interlink Academy» (Німеччина, м. Гамбург) і ГО «МедіаКомпас» (м. Суми).

Андріяшівка, Великі Бубни, Краснопілля, Конотоп, Глухів – 12 осіб із

великих і малих населених пунктів Сумщини об'єдналися в одну команду, щоб здобути релевантні знання, потім реалізувавши їх у своїх громадах. Із учасниками працювали німецький журналіст, тренер «Interlink Academy» Ерік Альбрехт, а також випускники попередніх проєктів – аспірантка зі спеціальності 061 «Журналістика» СумДУ Тетяна Мостіпан та громадський активіст, блогер Антон Проценко.

Проєкт охоплював три етапи, два з яких були очними, а один – заочним. На першому учасники дізналися про основи медіаграмотності, зокрема стандарти журналістики, джерела інформації, медіасистему України, навчалися розрізняти правдиві й фейкові матеріали в ЗМІ тощо. Другий присвятили реалізації здобутих знань, розробивши програми власних тренінгів і провівши по чотири заняття у своїх громадах. Під час останньої зустрічі ділилися досвідом.

«Повністю задоволена роботою учасників: дуже професійні й мотивовані. Разом з Еріком та Антоном намагалися дати їм максимум знань і навичок. Вони й надалі працюватимуть над підвищенням рівня медіаграмотності у своїх містах і селах, – запевнила медіатренерка Тетяна Мостіпан. Не менш позитивні враження в учасників. Зокрема, учителька математики Конотопської школи №9 Катерина Боярчук про проєкт відгукується так: «У величезному океані доступної інформації важко не заблукати й не отруїтися нею. Щаслива, що мала змогу вдосконалити навички проведення тренінгів. Побула і аніматором, і партнером, і експертом, і психологом. Дуже важливо популяризувати критичне мислення й ділитися своїми знаннями з тими, хто їх потребує. Дякую організаторам та тренерам!».

Наприкінці проєкту всі учасники отримали сертифікати міжнародного зразка.

Інна ГАВРИЛЮК, доцент кафедри журналістики та філології

■ АНАЛІТИКА

РУІНА COVID-19: ДОЛЯ УНІВЕРСИТЕТУ В ДОБУ ГЛОБАЛЬНОЇ ПАНДЕМІЇ

Пам'ятаю, як на початку лютого 2020 року оформив усі необхідні документи для шестимісячного стажування запрошеним професором латвійського Університету Туриба й летів туди зі спокійним відчуттям, що між Києвом і Рігою кілька рейсів на добу. Дві годин перельоту – значно швидше, ніж доїхати від Києва до Сум. Крім того, один із рейсів здійснював лоукост «Wizzair» із вартістю квитків, нижчою, ніж за купе до Львова чи Одеси. Зважаючи на це, планував щонайменше раз на місяць повертатися в Україну, що попередньо узгодив із латвійськими колегами. Проте, як виявилось, летів у зовсім іншу реальність, що запанувала на глобальному рівні вже через кілька тижнів: у березні більшість європейських країн, зокрема наша, закрили свої кордони та ввели різноманітні карантинні обмеження, у рамках яких очні заняття в закладах освіти перевели в дистанційний формат. Прийшов «Час Пандемії», символом якого стала маска. Але як уперше її вдягнувши не вистачає свіжого повітря, так і пандемічні обмеження викликали в мене суперечливі екзистенціальні відчуття – бракувало звичної свободи, насамперед живого, а не віртуального спілкування зі студентами.

Система освіти, зокрема вищої, опинилася серед сфер людської діяльності, на які зазначені злободенні обставини вплинули найнегативніше. Особливо гостро це відчувається в умовах глобальної кризи університетської освіти, яку ще в середині 90-х рр. минулого століття детально проаналізував Bill Readings у книзі «Університет у руїнах». Упродовж останніх двох десятиліть англійські експерти неодноразово писали про «смерть університетів» (Mary Evans, 2004), «повільне вмирання університетів» (Terry Eagleton, 2015) і «смерть публічного університету» (Susan Wright та Cris Shore, 2017).

У надрукованій у листопаді 2020 року на сайті Всесвітнього економічного форуму статті Congrad Highes констатує, що за сучасних умов такі ЗВО або радикально зміняться, або зникнуть. Водночас автор наголошує на необхідності їх збереження заради інтересів суспільства: «Університет – це місце, де мислення стає більш критичним, зрілим, витонченим. Він формує основу інтелектуального виробництва, інтелектуальної свободи й чинить спротив будь-якій формі диктатури... Якщо ми дозволимо COVID-19 зруйнувати університети, важко навіть уявити, які втрати на нас очікують». Важко не погодитися з шановним колегою, тому що академічна свобода та критичне сприйняття реальності – найважливіші передумови успішної інтелектуальної діяльності. Я вже не говорю про гуманістичні цінності й відчуття власної гідності, без яких лю-

дина перетворюється на біоробота, втрачає сенс життя.

На драматичні наслідки пандемії звертає увагу і японський професор Futao Huang у статті на порталі «University World News», що з'явилася наприкінці вересня 2020 року. Серед них: різке скорочення кількості іноземних студентів та викладачів; зменшення фінансової підтримки університетів і витрат на навчання й дослідження на рівні державних бюджетів; вимоги активнішого співробітництва між урядом, промисловістю та академічною сферою для ліквідації наслідків COVID-19; акцент на вдосконалення навчальних програм у точних, технічних, інженерних науках; розвиток онлайн-і дистанційного навчання, а також пов'язані з ним питання захисту авторських прав, персональних даних, власної безпеки у віртуальному просторі; покращання управління ризиками з метою вчасного виявлення й мінімізації загроз для розвитку вищої освіти. Отже, пандемія гранично активізувала та загострила всі виклики, що стоять перед сучасним університетом.

Навіть провідні світові дослідницькі ЗВО зараз зазнають значних збитків. Зокрема, відповідно до даних, наведених професором Francois Furstenberg, за результатами попереднього оцінювання в найближчі 15 місяців його рідний Johns Hopkins University втратить 350 мільйонів доларів; втрати The University of Michigan упродовж поточного календарного року становитимуть 400 мільйонів доларів; аналітики George Washington University теж передбачають зменшення власних надходжень на сотні мільйонів доларів.

За результатами дослідження аналітичної агенції «QS», пандемія привела до збільшення інвестицій у дистанційні форми навчання й помітно вплинула на рішення студентів щодо навчання за кордоном. Показовим також є те, що британський Кембридж – один із провідних світових дослідницьких університетів і фаворит авторитетних міжнародних рейтингів – ще у травні 2020 року запровадив повну відмову від очних лекцій та перехід на онлайн-формат занять до літа 2021 року.

Водночас, як писав німецький поет Фрідріх Гельдерлін, «де небезпека, там і зростає рятівне». Тому в нашому разі стискаємося зі своєрідним парадоксом. З одного боку, пандемія, дійсно, руйнує традиційні форми викладання й навчання, основні атрибути яких – дошка та крейда – залишаються незмінними ще з XIX ст. Звичайно, у сторіччя інформаційних технологій, Інтернету й майже вільного доступу до більшості інформаційних масивів вони виглядають дивним анахронізмом, привітом із минулого, що, начебто в якомусь освітньому музеї, зберігся, створюючи паралельну часову реальність. З іншого боку, факт COVID-19 дає потужний поштовх до розвитку нових форм та переведення університетської освіти у віртуальний простір. Здається, цей процес стає незворотнім, роблячи повернення до «дошки й крейди» все більш і більш проблематичним навіть за умови закриття карантину та відновлення живого спілкування в аудиторії.

Ще до початку нинішньої пандемії дослідники помітили, що різноманітні форми дистанційного й онлайн-навчання – найбільш динамічно зростаючий і прогресивний сегмент на ринку послуг вищої освіти. Зокрема, згідно з даними аналітичної агенції «HoloniQ» у 2019 році їх бюджет на світовому ринку вищої освіти – 36 мільярдів доларів із загального обсягу 2,2 трильйона доларів. За прогнозами експертів, у 2025 році варто очікувати на його зростання до 74 мільярдів доларів. А ось загальний бюджет вищої освіти збільшується значно повільніше: його сукупний обсяг становитиме лише 2,5 трильйона доларів.

Станом на червень 2020 року платформа масових відкритих онлайн-курсів «MOOC» («Massive open online course») мала за 30 днів близько 500 мільйонів відвідувачів, що у два з половиною рази більше, ніж за аналогічний період у січні 2020

року. До речі, у латвійському Університеті Туриба, у якому я викладав упродовж першої хвилі COVID-19, майже відразу після переходу на дистанційне навчання всім викладачам відкрили доступ до платформи «CISCO Webex», що дозволило уніфікувати навчальний процес та забезпечити максимальне збереження якості викладання й навчання під час несподіваного переходу в онлайн-формат. Мушу зазначити, що, незважаючи на початковий дискомфорт, до подібної форми комунікації зі студентами адаптувався досить швидко.

Salah-Eddine Kandri Rodi – голова освітнього сектору Міжнародної фінансової корпорації (IFC) – вважає, що зараз мова йде про активізацію давно очікуваної освітньої революції, каталізатором якої стає нинішня пандемія. Її наслідки для розвитку вищої освіти, на думку автора, можуть бути аналогічними наслідкам, що свого часу мала індустриальна революція. Отже, виш і як соціальний інститут, і як культурний феномен радикально трансформуються. Водночас майже тисячолітня історія університету свідчить про його унікальну сталість та здатність до адаптації. Достатньо згадати, що після глибокої кризи університетського життя за часів епохи Просвітництва він, як легендарна птиця фенікс, відновився – і як державний заклад, що забезпечував кваліфіковане функціонування управлінського апарату (на зразок наполеонівської моделі), і як центр наукового дослідження й вільного пошуку істини (на зразок моделі університету Вільгельма фон Гумбольдта).

Значна кількість експертів у галузі освіти зараз поділяє концепцію 4C (communication, collaboration, critical thinking, creativity), відповідно до якої комунікування, здатність до кооперації, критичне мислення та творчість є основними компетентностями, навколо формування яких повинна бути зосереджена освітня діяльність усіх рівнів. Як на мене, університет може робити це на найвищому освітньому рівні, тому в зазначеному полягає сенс його нового відродження – як центру інтелектуального, культурного й духовного життя XXI сторіччя. Можливо, ті, хто святкуватимуть тисячоліття функціонування європейського вишу у 2088 році, стануть свідками та палкими шанувальниками такої метаморфози, а всі розмови про «смерть університету» на той час залишаться лише в історії?

Сергій КУРБАТОВ,
головний науковий
співробітник відділу
інтернаціоналізації вищої
освіти
Інституту вищої освіти НАПН
України

По-різному можна рахувати час, відколи з'явився той чи інший ЗВО. Є й така методика, за якої вважають, що період існування цілого дорівнює періоду існування його структурних частин. Отже, з одного боку, СумДУ функціонує понад 70 років (1948–2021 рр.), а з іншого – значно довше. Свідченням цього є історія Класичного фахового коледжу (130 років) і Шосткинського

фахового коледжу імені Івана Кожедуба (100 років), про які розповідає «Резонанс». А з матеріалом «Віхи історії» про 75-річний ювілей Конотопського індустріально-педагогічного фахового коледжу можна ознайомитися на сайті sumdu.edu.ua.

ШЛЯХ КРІЗЬ ЧАС

Столітня історія Шосткинського фахового коледжу ім. Івана Кожедуба є предметом гордості як міста, так і працівників та студентів. І не лише теперішніх. За 100 років у ньому здобули освіту десятки тисяч спеціалістів технічного, інженерного й економічного профілів.

Як усе починалося

У далекому 1920 році на базі профтехшколи порохового заводу створили технікум, що став структурним підрозділом базового підприємства, потім входив до складу Міністерства оборонної промисловості колишнього СРСР, а з 1992 року – до складу Міністерства освіти України. Через три роки за підсумками атестації йому надали статус коледжу. У 1999 р. за клопотанням трудового колективу й ветеранської організації закладу присвоїли ім'я **Івана Кожедуба** – тричі Героя Радянського Союзу, маршала авіації, льотчика-аса, який навчався в ньому впродовж 1936–1941 рр.

Розвиток коледжу тісно переплітається з історією держави. На момент заснування мав три факультети: робітничий, механічний, хімічний, на яких здобували освіту 60 осіб, а вже в 1941 р. забезпечив народне господарство близько 2000 техніків-технологів, техніків-аналітиків, механіків з обладнання хімічних виробництв.

Першим директором був **М. А. Машкін**. У роки війни заклад став технікумом-воїном. Багато викладачів і студентів захищали Батьківщину на фронтах, чинили опір під час окупації міста. Про страшене лихоліття нагадує пам'ятник, споруджений на братській могилі біля коледжу. Там завжди живі квіти: студентська молодь зберігає пам'ять поколінь.

За роки функціонування заклад підготував понад 20000 фахівців для підприємств міста та області, передусім оборонної промисловості. У різні роки його очолювали **К. Трало**, **Є. Верба**, **С. Ленчик**, **Л. Сенченко**, **М. Курбатов**, а впродовж 1988–2001 рр. – кандидат економічних наук, професор, заслужений працівник освіти України **Віталій Акулєнко**, який доклав чимало зусиль для зміцнення матеріально-технічної бази. Коледж пишається викладачами-ветеранами, які десятиліттями робили вагомий внесок у навчання й усесторонній розвиток студентів, залишивши про себе добру пам'ять.

Зоряна стежина закладу

Серед наших славетних випускників **Д. М. Чечулін** – головний архітектор Москви, народний архітектор СРСР, Герой Соціалістичної Праці; **Ф. Я. Котов** – колишній директор заводу «Сибсельмаш», а з 1976 до 1990 р. перший заступник міністра машинобудування

СРСР; **Г. М. Марченко** – доктор наук, професор, академік РАН; **М. С. Кожух** – доктор наук, професор хіміко-технологічного університету ім. Д. І. Менделєєва; **Я. Ф. Савченко** – професор, двічі Герой Соціалістичної Праці, експер-ектор Алтайського науково-дослідного інституту хімічних технологій та інші. Маємо свій музей, значна частина експонатів якого розповідає про дитинство, навчання в технікумі, героїчні військові роки та повоєнну діяльність **І. М. Кожедуба**.

Гідне продовження

Не менш плідний період в історії коледжу продовжується в ХХІ столітті. Сьогодні він має ліцензію на провадження освітньої діяльності за першим рівнем акредитації, веде підготовку фахівців на основі базової й повної загальної середньої освіти за вісьма спеціальностями, пов'язаними з фінансовою та підприємницькою діяльністю, комп'ютерно-інтегрованими системами. Здобута в ньому освіта свідчить про досконале володіння сучасними технологіями, ефектне використання національних ресурсів, упевненість у знаннях і вчинках, уміння відстоювати свою позицію. Багато випускників продовжують навчання у ЗВО III–IV рівнів акредитації, зокрема мають можливість стати студентами Шосткинського інституту СумДУ та інших вишів України.

Уроцистості з нагоди 100-річного ювілею

До святкування знаменної дати наш заклад провів ряд змістовних і яскравих заходів, зустрічав численних поважних гостей. Колектив коледжу, який очолює **Тетяна Сорока**, вітали представники міської влади, підприємств та організацій. Найкращих педагогів і студентів відзначили почесними грамотами, преміями й цінними подарунками. Зокрема, до привітань долучилися міський голова **Микола Нога** та депутат Верховної Ради України **Ігор Молоток**. Святкову атмосферу створювали народний ансамбль танцю «Світанок» і народний вокальний колектив «Сузір'я».

Щодня ми радіємо новим перемогам та маємо багато перспектив для досягнення справді європейського рівня. Тож нехай подальший життєвий шлях закладу буде не менш довгим і славетним!

Тетяна СОРОКА,
директорка коледжу

ШИРОКОПРОФІЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ

У самісінькому серці Конотопа знаходиться один із найстаріших «освітніх гігантів» України – Класичний фаховий коледж СумДУ, заснований у далекому 1890 р. як трирічне технічне залізничне училище. Раніше тут готували спеціалістів-техніків для потреб приватної Києво-Воронезької залізниці, а зараз заклад пропонує широкий спектр найперспективніших на ринку праці спеціальностей, не лише залишаючись популярним серед молоді, а й демонструючи приклад невпинного професійного зростання. Про тонкощі поєднання освітніх традицій із новітніми технологіями редакція попросила розповісти помічницю директора КФК СумДУ **Наталію Боруту**.

– Думаю, секретом успішного функціонування Коледжу передусім є те, що завжди головним завданням керівників було й залишається забезпечення його репутації, а також збереження вагомої історичної спадщини. Від дня заснування назву змінювали 10 разів. На кожному історичному етапі заклад стикався з різними труднощами, але ніколи не припиняв роботи. Так, у 1919–1922 рр., коли країна переживала занепад, голод, війну, епідемію тифу, траплялися зриви занять, але навчальний процес не припинявся. У 1923 р. учень технікуму **І. Г. Ільєнко** зібрав радіоприймач, що стало сенсацією. Почав діяти радіогурток. А згодом – планерний та автодорожній гуртки. Багато випускників технікуму того періоду стали керівниками на залізницях країни та в інших галузях народного господарства, відомими науковцями.

Через окупацію Конотопа влітку 1941 р. технікум евакуювали до Сизрані, а після повернення в жовтні 1943 р. майже відразу почалися заняття. Часом потужного технічного розвитку стали 1950-ті рр. Учасники гуртків збирали роторний снігозбирач, баштовий кран БКСКЗ, скрепер Д222. Моделі учнів 18 разів були репрезентованими на ВДНГ.

У переломні 1990-ті та інноваційні 2000-ні роки на базі будівельного та електромеханічного технікумів з'явився Конотопський політехнічний технікум (очолюваний **І. М. Гончаренко**, а потім **В. В. Бібіком**), що став попередником теперішнього Класичного фахового коледжу. Профілювання закладу значно розширилося – відкриті нові спеціальності, заочне відділення; почалася реконструкція навчальних корпусів і гуртожитків, комп'ютеризація; відновлений музей історії; відроджені гуртки художньої самодіяльності. У 2001 році управління Політехнічним технікумом призначили **О. С. Заїку**. Людина-енциклопедія, прекрасний знавець літератури, толерантний і вимогливий, він чимало уваги приділяв розвитку науки та потенціалу обдарованої молоді.

У 2013 році керівна посада технікуму перейшла до **Т. В. Гребеник**, яка стала першою жінкою-директором у його історії. Розвиток набрав ще більших обертів, зокрема налагодили співпрацю з провідними закладами освіти та підприємствами країни для успішного навчання й працевлаштування випускників. Вона робила акцент на поєднанні кращих традицій із новітніми технологіями, самовдосконаленні колег тощо.

На сьогодні Класичний фаховий коледж функціонує у складі СумДУ. Тут здобувають професійну освіту понад 800 студентів на денній та заочній формах. Майже половина щорічних випускників продовжує навчання в провідних закладах освіти України. Наразі забезпечує впровадження діяльності за освітнім рівнем «фаховий молодший бакалавр» (спеціальності: «Менеджмент», «Комп'ютерна інженерія», «Галузеве машинобудування», «Електроніка», «Будівництво та цивільна інженерія», «Геодезія та землеустрій»), а цього року набрав студентів і за освітнім ступенем «молодший бакалавр» (до речі, першим серед конотопських закладів).

Триває налагодження міжнародної співпраці та взаємодії з вищими країни й закордону. Зокрема, у 2019 році підписаний меморандум про співпрацю з ТОВ «AIR SUPPLY SOLUTIONS» (Пльзень, Чехія), що дало можливість відкрити майстерні зі зварювання. У коледжі працювала волонтерка міжнародної організації «Корпус Миру» **Кристаліна Роуз Херман**, яка проводила

бінарні та інтегровані заняття з іноземною мовою, організувала воркшопи для вчителів НУШ м. Конотопа, а також займалася гуртковою роботою.

У коледжі діє розгалужена система об'єднань за інтересами, завдяки якій студенти можуть розвивати свої творчі, спортивні, музичні, технічні здібності й таланти. Більшість об'єднань працює у межах проекту «Коло друзів», реалізованого за співпраці з Благодійним фондом «Відень». Це клуб вивчення англійської мови «LINGUACAT», клуб декоративно-ужиткового мистецтва «Made in Ukraine», дискусійний клуб «Погляд» тощо. Крім того, студенти КФК відвідують спортивні секції, займаються у вокальній студії «Елегія», хореографічному колективі «ARTEZ», клубі «Робототехніка» (за співпраці з Конотопським ІТ-кластером). Продовжує діяльність на базі коледжу ГО «Молодіжна організація студентів «Новий час», яка отримала гранти посольства США в Україні, Міжнародного благодійного фонду «Відродження», Всеукраїнського жіночого фонду, грант Президента України для обдарованої молоді та інші. Посередником між студентами та адміністрацією коледжу є Парламент Молодіжної спілки студентів, який вірізняється неабиякою активністю й усіляко сприяє розвитку та соціальній небайдужості студентської молоді.

За вагомий внесок у розвиток вітчизняної освіти, упровадження інноваційних технологій в освітній процес, значні успіхи в підготовці висококваліфікованих фахівців колектив КФК СумДУ нагороджено Грамотою Верховної Ради України та медаллю «За заслуги перед українським народом».

■ ОСОБИСТОСТІ

ЗНАЙОМТЕСЯ: КРАЩА СТУДЕНТКА СумДУ 2020

Цьогорічною переможницею конкурсу стала магістрантка секції інформаційних технологій проектування кафедри комп'ютерних наук факультету ЕІТ Світлана Вакал.

Звістку про свій успіх дівчина одержала несподівано – коли поспішала забрати із садочка маленьку донечку. Зізнається, що не очікувала на такий результат, тому що конкурувати довелося з кращими серед кращих. Та досягнення Світлани говорять за себе: перемоги в студентських конференціях, публікації, наукова й громадська діяльність.

Інформатикою наша героїня почала цікавитися ще в шкільні роки. Після

ля дев'ятого класу навіть планувала вступати до Машинобудівного коледжу СумДУ, але засумнівалася у виборі, тому що вважала свій рівень підготовки за технічним напрямком недостатнім. Крім того, вона цікавилася природознавчими дисциплінами, навіть займала призові місця в олімпіадах із хімії та біології, тому вирішила продовжити навчання в школі, а після її закінчення спробувати себе в медичній галузі.

Не останню роль у виборі медичного профілю відіграли вчителі й батьки, які вважали зазначену галузь найперспективнішою для розвитку потенціалу. Отже, свій шлях у СумДУ Світлана почала з Медичного інституту, але після місяця здобування освіти зрозуміла, що не хоче ставати лікарем. Водночас мрія опанувати комп'ютерні науки здавалася не такою вже й безглуздою. Навіть втрата року навчання та необхідність повторного проходження ЗНО не зупинили: дівчина точно знала, чим хоче займатися. Удруге документи подавала лише до СумДУ й лише на одну спеціальність, вступила та жодного разу за п'ять років не пошкодувала про свій вибір.

Уже на першому курсі, крім практичної, зацікавилася науковою складовою навчання. Результатом участі в конференції «Перший крок у науку» стала публікація тез у збірнику. Призового місця на той час не посіла, але одержала корисний досвід, що знадобився в майбутньому. На другому

курсі Світлана мало займалася наукою: з'явилися інші турботи – готувалася до народження донечки. Незважаючи на це, продовжувала старанно навчатися, на волонтерських засадах брала участь в освітніх проектах для школярів – викладала основи мов програмування.

До наукової діяльності дівчина повернулася на третьому курсі завдяки підтримці наукового керівника – професора кафедри комп'ютерних наук Євгенія Лаврова. Зізнається, що сама навряд чи наважилася б на вагомій науковій кроці: сумнівалася у власних силах. Але викладач помітив її потенціал і повірив, що в неї все вийде.

Спершу Світлана допомагала проводити наукові дослідження іншим студентам, працювала в лабораторіях, проводила експерименти. А вже на четвертому курсі визначилася зі сферою власних наукових інтересів та почала самостійно досліджувати штучний інтелект і нейронні мережі. Цікава тема й клопітка праця принесли дівчині перші перемоги у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, що мотивувало надалі розвиватися у вибраному напрямку. У II семестрі 2019/2020 навчального року за визначні досягнення в науковій та навчальній діяльності отримала академічну стипендію Президента України.

Сьогодні дівчина готується до захисту магістерської роботи, працює за фахом у СумДУ, а вільний час присвячує вихованню доньки. Запевняє, що все встигає. Дуже допомагають рідні, готові посидіти з дитиною, коли з головою поринає в роботу. Позитив Світлана зна-

йшла і в онлайн-навчанні й дистанційній роботі: самостійно організовує діяльність, раціонально ставить цілі, аналізує ефек-

тивність, шукає баланс. Спершу було важко, але все реально, якщо є зацікавленість і бажання.

Світлана настільки звикла жити в постійному русі, багато працювати й учитися, що, за її словами, не може уявити свого життя після завершення навчання в магістратурі. Відчуває, що сумуватиме за парами, улюбленим факультетом і студентським життям. Але недовго – наступного року краща студентка СумДУ планує повернутися до рідного ЗВО вже як аспірантка.

Марина САДІВНИЧА,
аспірантка

■ ВИДАВНИЧІ ПРОЕКТИ ПРОФЕСОРА Л. МЕЛЬНИКА

УЧЕНИЙ – ДІТЯМ

Доктор економічних наук, професор кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування СумДУ **Леонід Григорович Мельник** видав чергову книгу із серії «Просто про складне».

Автор – відомий український науковець. Його основна діяльність – дослідження процесів розвитку економіки, а перу належать більше ніж 650 видань, серед яких 13 підручників, так само навчальних посібників і 22 монографії. Особливо Леонід Григорович виділяє наукову працю «Машина часу» Н. Н. Неплюєва, у якій висвітлена й проаналізована історія Хресто-воздвиженського братства.

Професор є експертом Брюссельської програми «Горизонт». Він уже двічі отримував грант імені Жана Моне: спершу для розроблення однієї дисципліни, а зараз – цілого циклу.

У рамках проекту нещодавно провів лекції для студентів Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова та Сумського національного аграрного університету.

Донька Леоніда Мельника, яка також є професором, мати чотирьох дітей, які й мотивували його почати просто розповідати про складні речі. «Вважаю, що створив маленький шедевр», – говорить з усмішкою про книжку «Весела абетка». І це не перебільшення. Рідкісний жанр, оригінальна форма подання матеріалу.

У літературному доробку науковця приблизно 40 книг, серед яких твори із серії «Сучасні казки» й «Веселі уроки». Певні з них написані у співавторстві з онуками – Данієлом і Даріаном. Більшість видань побачили світ в останні п'ять років. Зокрема, «Весела абетка», «Уроки хорошого настроєння», «Мудрі предмети», «Дива дивні», «Щось, що управляє світом», «Казки «зеленої» економіки», «Школа чарівників», «Казки про системне мислення», «Казки про розвиток», «Казки з майбутнього». Вони містять історії для школярів, зрозуміло та дотепно пояснюючи такі складні речі, як економіка, енергія й ентропія, арифметика, синергетика, інформація, матерія та інші.

Нещодавно світ побачила нова книга Леоніда Мельника із серії «Просто про складне» під назвою «Вікно в майбутнє». Її потенційна аудиторія – діти старшого шкільного віку, а також «ті, хто встиг стати дорослим, проте не втратив відчуття юності». Вона

охоплює казки й есе, що «дають можливість читачеві зазирнути за небокрай сьогодення і побувати у світі майбутнього». Ілюстраторами цього та вищезначених видань є студенти нашого ЗВО **Максим Кириленко** та **Євгенія Кріпак**.

Штучний інтелект

Враженнями про твір Леоніда Григоровича поділилася доктор філологічних наук, професор і завідувачка кафедри журналістики та філології СумДУ **Олена Ткаченко**: «Приємна особливість книги – відсутність моралізаторства від автора. Основними вчителями й вихователями в ній є її персонажі та події, у яких вони беруть участь. Висновки повинен робити сам читач, який стає повноцінним співавтором».

Ознайомитися з виданнями Леоніда Мельника можна в бібліотеці нашого вишу.

Анна НАУМЕНКО,
ЖТ-91

■ У НОГУ З ЧАСОМ

БІБЛІОТЕКА VS «SPACE X»

Які асоціації виникають у тебе, коли чуєш слово «бібліотека»? Тиша, приглушене світло, столи із зеленими лампами, запах пилу й книг, купка поодиноких читачів-ботанів і, звісно, головний атрибут – сувора бібліотекарка в окулярах із товстими лінзами, яка за несміливий «чих» пронизує тебе поглядом та залізним голосом гримас: «Тиши-хі-ше-е-е...»? Запевняємо: такі стереотипи назавжди зникають у кожного після відвідування бібліотеки СумДУ. Хочеш дізнатися, чому? Сміливо видихай та готуйся дивуватися!

По-перше, не вагаючись можеш рішуче замінити назву «бібліотека» на «інформаційний центр» на зразок Центру керування польотами компанії «Space X», лише тут – у твоєму місті, рідному університеті... А все тому, що управляємо не менш важливою інформацією, і відповідальність у нас не нижча, ніж під час запуску багаторазових ракет-носіїв.

Структура

Попереджаємо: у нашій бібліотеці ти не побачиш звичних паперових каталогів, непривітних працівниць та книжкових завалів. Так-так, тебе здивує, що видань небагато. Певні зали взагалі вільні від них, але вони є. Крім того, для тебе створені модернізовані за сучасними вимогами культурні й інформаційні простори, арт-інсталяції, зони chill-out, VR-візуалізації, кінозал, потужне технічне оснащення та багато інших надсучасних зручностей.

Щоб збагнути масштаби нашого центру, згадай головну зірку Сонячної системи, дуже подібну до його структури. Маємо Центральну бібліотеку (Сонце) зі своїми осередками (променями): 4 бібліотеки інститутів, 4 бібліотеки коледжів, 36 кафедральних бібліотек, 9 бібліотек територіальних центрів дистанційних комунікацій університету. Фух! Уявляєш, яка кількість! Але ти можеш вибрати ту, якою тобі комфортніше користуватися, наприклад найближчу.

Наші головні інформаційні корпуси – Бібліотечно-інформаційний центр (вул. Римського-Корсакова, 2; окремий корпус), Бібліотека Медичного інституту (вул. Санаторна, 31) та філія бібліотеки (вул. Покровська, 9/1). Користуватися повним пакетом послуг будь-якого з них надзвичайно просто: достатньо отримати читачий квиток. Студентам безкоштовно! До речі, стати його щасливим власником може не лише здобувач освіти, а й кожен охочий. Для цього необхідно заповнити онлайн-форму на сайті бібліотеки або оформити зазначений документ безпосередньо в Центральній бібліотеці (БІЦ-206).

Серце бібліотеки

Така велика та провідна інституція очікувано має дуже потужний фонд, який функціонально є її серцем. За змістом він універсальний і багатогалузевий, охоплює видання від початку XVI ст. до сьогодення. Серед іншого тут ти знайдеш факсимільне видання Пересопницького Євангелія; захлавний зошит поезій Тараса Шевченка (1850 р.); видання української діаспори, подаровані нашими партнерами з Бібліотеки Конгресу США. Також маємо інтригуючі бестселери щойно з друку! Отже, ти легко можеш знайти книги про саморозвиток Волтера Айзексона й Стівена Гокінга; прочитати історичні розвідки Ювала Ноя Харарі; скористатися порадами щодо копірайтингу Деніса Каплунова та Максима Ільяхова; дізнатися більше про управління ризиками від Володимира Савчука; прислухатися до думок

експертів з емоційного інтелекту Деніела Гоулмана, Енн Маккі й Річарда Бояціса; створити успішний проєкт, додержуючись алгоритму Гая Кавасаки... Лови момент!

Цікавишся новинками художньої літератури? Замовляй видання Оксани Забужко, Ліни Костенко, Макса Кідрука, Андрія Кокотюхи та інших сучасних українських письменників; шедеври, що стали хітами продажів, Вероніки Рот, Джоан Роулінг, Еріки Леонард Джеймс, Дена Брауна, Стівена Кінга. Переглянув фільм у кінотеатрі й бажаєш прочитати його паперовий відповідник? Не поспішай бігти до книжкової крамниці! Спочатку перевір на сайті електронного каталогу (<http://lib.sumdu.edu.ua>), чи є він у бібліотеці. Не розлучаєшся зі смартфоном – ознайомлюйся з літературою онлайн. Потрібно лише авторизуватися за ID і пін-кодом читачього квитка. У каталозі репрезентовано понад 26 тис. електронних книг.

Ми є університетською бібліотекою, тому здебільшого маємо видання, корисні насамперед для твого навчання й наукової роботи. Загалом 45 % становить навчальна література, а 40 % – наукова, серед якої значна кількість праць співробітників СумДУ. Оскільки університет додержується політики відкритого доступу, більшість праць науковців, а з 2019 р. і студентів можна знайти в репозитарії. До речі, цього року святкуємо 10-річчя інституційного архіву (<http://essuir.sumdu.edu.ua>). Нам є чим пишатися: понад 78 тис. електронних видань, 1,5 млн завантажень щорічно з понад 150 країн світу. Велика подяка незмінному технічному адміністраторові та реалізатору ідей бібліотеки, доцентів кафедр комп'ютерних наук **Сергію Петрову**.

Нас активно підтримують громадські й благодійні організації, бізнес-спільнота, провідні IT-компанії, тому що інвестувати в інформацію та розвиток неабияк перспективно.

Сервіси й послуги

Активний стиль життя молоді та щоденний розвиток технологій стимулюють нас удосконалювати послуги й упроваджувати нові сервіси. Бібліотека

СумДУ – надійний і фаховий партнер кожного студента впродовж його навчання та реалізації сміливих ідей на шляху до професійних досягнень!

Зручний електронний гід інформаційним центром загалом і сервісами зокрема – наш сайт (<https://library.sumdu.edu.ua/uk>). Ми створили сучасний, зручно структурований, зрозумілий портал. На ньому

можна: 1) одержати онлайн-консультацію; 2) замовити книжки, якщо хочеш додержуватися карантинних вимог і не стояти в черзі; 3) забронювати приміщення для зустрічей, кінопереглядів, семінарів, онлайн-лекцій та інших заходів; 4) керувати особистим кабінетом; 5) безкоштовно користуватися необхідними ресурсами й послугами.

Бібліотека СумДУ є офіційним партнером Української бібліотечної асоціації, членом консорціуму «Інформатіо» та учасником національного проєкту «ElibUkr». Які можливості це відкриває для тебе? Маєш доступ до передплачених міжнародних і вітчизняних баз даних та баз даних тестового доступу: Scopus, Web of Science, Springer Nature, USMLE, BioOne, Medline, CULOnline, EBSCOhost, Statista, Sage Journals, Wiley, Grammarly тощо.

Наші сервіси економлять час, допомагають навчатися й проводити наукову роботу просто з твого робочого місця чи смартфона, скеровують у світі мінливої інформації та дають можливість цікаво відпочивати, одержуючи позитивні емоції.

Сучасний культурний простір

Ми не втомлюємося генерувати ідеї й реалізувати нові проєкти. Погодись, круто, коли життя в кайф! Наш головний скарб – користувачі! Як енерджайзери разом трансформуємо бібліотеку, модернізуємо простір, змінюємо наповнення відповідно до потреб сучасного світу. І здогадайся, чия рушійна сила додасть нам драйву? Так, твоя! Саме на тебе чекаємо в нашій команді «перетворювачів», якій уже багато вдалося. Зокрема, коворкінг «УніверCity» – інтерактивний креативний простір з арт-зоною, зоною фізичного навантаження та відпочинку, простором для командної й індивідуальної роботи; екскурсії Музеєм історико-краєзнавчих досліджень та Музеєм грошей; відеозаписи з відомими особистостями СумДУ й міста; створення віртуальних квестів; проведення арт-виставок і великої кількості святкових та громадських заходів, а також чимало інших проєктів і заходів.

Завжди радо чекаємо на тебе! Приєднуйся, висловлюй свої ідеї й думки, розвивайся, допомагай, створи! Піклуйся про цей світ разом із нами!

На фото: докарантинні фрагменти бібліотечного життя.

Олена СТЕПАНЕНКО, провідний бібліотекар

■ ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЛІКБЕЗ

«НЕ ПЛАЧІ», АБО ПОМИЛКОВІ СУДЖЕННЯ ЩОДО НАШИХ ЕМОЦІЙ

Багато хто (до речі, не лише зі студентів) звик поділяти емоції на погані й гарні. Мовляв, злість краще придушувати, а радості ніколи не буває забагато. Чи так це насправді? За відповіддю редакція звернулася до майбутньої психологині, цьогорічної стипендіатки Верховної Ради України Анни Солдатенко (ПЛ-71).

— Ні, такий підхід уже від початку неправильний, хоча людина справді схильна спрощувати сприймання світу, поділяючи події та об'єкти на погані й гарні, завдяки чому економить час на ґрунтовний аналіз дійсності. Останній, звісно, потребує більше ресурсів для створення власного умовиводу порівняно з перейманням усталеної думки. Водночас усе підлягає нашому оцінюванню: дозволено/заборонено, вітається/заперечується. Не будемо говорити про стереотипність мислення й когнітивні помилки, але розуміємо, що, на жаль, для суспільства вони типові, як і шаблонне ставлення до наших емоцій. Категоризація останніх не обмежується лише словами, а призводить до придушення так званих «поганих» та постійних пошуків «гарних».

Загалом виділяють сім базових емоцій: радість, подив, сум, гнів, презирство, відраза, страх, притаманні всім жителям планети. Але жодну з них не можна однозначно вважати поганою. Чому? Уявімо ситуацію, за якої хтось сумує й плаче після неприємностей. Що трапиться, якщо намагатися придушити сум? Чи заспокоїться людина? Цілком імовірно. Але чи зникне внутрішній стан? Ні! Наступне запитання: як далі проявлятиметься непережита емоція? Почне накопичуватися непомітно для людини та її близьких, унаслідок чого з часом станеться емоційний вибух, що можна порівняти з популярним нині експериментом: беремо «Coca-Cola» й додаємо «Mentos». Якщо не закрити кришки, вміст виліватиметься, а якщо закрити, пляшка може просто вибухнути.

Відповідно до вищевказаного сум і плач допомагають позбавлятися від негативних переживань, що стали відповіддю на стрес, тобто запобігають їх контейнуванню. Вивільнення – полегшення. Придушення – накопичення – вибух. Останнє особливо стосується тих, хто впродовж усього життя звик приховувати свої емоції як від інших, так і від самих себе. Згадаємо стереотип «чоловіки не плачуть». Чому суспільство заперечує цілком природну й важливу реакцію на зовнішні подразники?

Гнів допомагає рятуватися від загроз. Страх акумулює сили в разі небезпеки, відіграючи першочергову роль у виживанні. Відраза як емоція необхідна для самозбереження. Уявіть, що Вам пропонують з'їсти щось бридке, не придатне до вживання, наприклад протермінований сир. Якби не було такої реакції, то Ви могли б мінімум отруїтися.

Питання не в понятті «емоція», а в інтенсивності її переживання. Та сама радість у занадто великій кількості негативно впливає на життєдіяльність. Зокрема, може знижувати працездатність. Людині в такому стані робота здається незначущою, тому вона виконує її неякісно або зовсім відсуває на другий план. Це можна порівняти з прийомом будь-яких вітамінів. Вони необхідні для підтримання здоров'я, але при гіпервітамінозі, коли їх кількість перевищує норму, може відбутися інтоксикація організму.

Наші емоційні реакції за своєю швидкістю відрізняються від раціональної складової, що дає можливість обмірковувати всі «за» й «проти» та приймати виважені рішення. Вони швидші. Емоції можна контролювати, проте не так легко, як може здатися на перший погляд. Насамперед потрібно відрізнити поняття «контроль» і «придушення», тому що останнє – це повне заперечення емоційних проявів. Як ми з'ясували, такий механізм адаптації призводить до накопичення несприятливих станів, що може спричинити психічні та психосоматичні проблеми. Якщо Ви прагнете контролювати емоції, варто зрозуміти причину, що безпосередньо зумовлює кожну з них, тобто чому конкретні обставини неприємні для Вас. Це потрібно, тому що емоція – це лише реакція на ситуацію, а не причина.

Крім того, ефективним способом є переоцінювання. На чому він базується? Одна й та сама проблема в різних людей може викликати протилежні емоційні реакції. З огляду на це потрібно працювати не з емоцією, а з обставинами, що її зумовили, та нашою реакцією. Наприклад, одна людина, запізнюючись на роботу, панікує, картає себе, унаслідок чого стає ще неухважною, але ситуація не покращається. Водночас інша розуміє, що в цей момент нічого не може

зробити, щоб швидше дістатися на роботу, злість і роздратованість їй не допоможуть, а детальний аналіз дасть можливість виявити причини запізнення й наступного разу вжити всіх необхідних заходів, скажімо прокинутися на 30 хвилин раніше. Результати кардинально різні: паніка в першому випадку та оптимізація свого часу й спокій у другому. Тобто потрібно брати на себе відповідальність, осмислювати ситуацію, а не звинувачувати переживання та боротися з ними.

За впливом на діяльність доречно розрізнити стегніні й астенічні емоції. Перші підвищують активність людини, роблять її енергійною, бадьорять та акумулюють ресурси: радість, злість. Астенічні, навпаки, приводять до пасивності, ліні, прокрастинації: сум, неспокій, страждання. Зважаючи на це, виокремлення поганих і гарних емоцій є безпідставним та недоречним, як поділ кольорів волосся на красиві й некрасиві. Усі вони виконують свої функції та, безумовно, однаково значущі.

■ ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

РАЙСЬКА НАСОЛОДА ЧИ НЕСТЕРПНЕ ПЕКЛО?

Людина, яка відчула вітер змін, повинна будувати не щит від нього, а вітряк.

Китайська мудрість

ши максимальну користь від них?

Дистанційне навчання, звісно, має свої плюси. По-перше, можна заощадити час і гроші. Не потрібно знехочу прокидатися рановранці, поспіхом збиратися, витратити час на дорогу, платити за транспорт. Маємо змогу трішки довше поніжитися в обіймах ліжка, повторити лекції, налаштуватися на майбутній день. По-друге, здобувати знання можна всюди, де є Інтернет: удома, у кафе – скрізь. Дистанційне навчання дозволяє залишатися у своїй зоні комфорту, уникаючи зайвих взаємодій та вторгнення в особистий простір. Справжня ідилія для інтровертів! Водночас варто брати до уваги, що

вибране місце безпосередньо впливає на ефективність засвоєння інформації. Затишна атмосфера не гарантує продуктивного сприймання й ґрунтовного розуміння матеріалу, а, навпаки, є спокусою залишити нудні пари та зайнятися чимось цікавішим.

...Але там, де є плюси, є й мінуси. Перший із них – недостатність особистого спілкування як із викладачем, так і між собою в групі. Найчастіше заняття перетворюються на театр одного актора, у якому студенти – лише глядачі, які майже не витрачають сил на зворотний зв'язок. Викладачі, у свою чергу, не мають можливості налагодити контакту з аудиторією, що значно ускладнює навчальний процес. Не менш важливим недоліком є залежність від гаджетів. Ніхто не застрахований від таких несподіванок, як вимкнення світла чи Інтернету, проблеми із сигналом. Практичні заняття проводити дуже незручно, а про групові завдання можна зовсім забути.

Зміни не завжди позитивно впливають на нас, але замість внутрішнього спротиву й протидії їм краще спробувати до них пристосуватися, що потребує навичок раціонального планування, таймменеджменту, наполегливості, самоконтролю та мотивації. Якщо вони є, умови не важливі. Головне – бути дисциплінованим, не пропускати заняття, якнайефективніше використовувати лекційний час: не лише пасивно слухати, а й брати участь в обговореннях, з'ясовувати незрозумілі моменти. Дистанційне навчання, звісно, не є раєм, але далеко не пекло.

А що думають про це викладачі? Ось дві найбільш варті уваги відповіді.

Сахно Парасковія Іванівна – старший викладач кафедри психології, політології та соціокультурних технологій, керівниця Психологічної служби СумДУ:

— Дистанційне навчання за сучасних умов є доречною формою, але мені як психологині дуже не вистачає живого спілкування. Не звикла не бачити очей, реакції тощо. Важко пристосуватися до майже повної відсутності зворотного зв'язку. Із точки зору психології таке навчання – досить складний процес, за якого не дуже зрозуміло, сприймають студенти надану їм інформацію чи ні. Звичайно, якщо б усі вони мали високий рівень свідомості, мотивації тощо, то можна було б бути впевненою, що говориш не просто в екран, а справглим до знань здобувачам освіти, готовим слухати, розуміти й засвоювати.

Васильєв Юрій Костянтинович – канд. мед. наук, доцент кафедри громадського здоров'я:

— Хоча в нашому ЗВО вже давно функціонує велика кількість платформ для дистанційного навчання, особисто я та чимало моїх колег із Медичного інституту після запровадження тотального карантину з ним зіштовхнулися вперше. Медицина є однією з тих галузей, у яких зазначена форма не може повноцінно замінити традиційного вивчення багатьох дисциплін, особливо клінічних.

Виникають певні проблеми й дещо іншого характеру. Наприклад, учора в «лекційну» кімнату під час відеоконференції декілька разів заходила молодша донечка. Важко пояснити малечі, що батьки на роботі, хоча й удома. Добре, що студенти ставляться до цього з розумінням. Також час від часу виникають технічні труднощі. Безумовно, не вистачає безпосереднього спілкування, зокрема емоційного зворотного зв'язку, за якого викладач «відчуває» аудиторію.

Серед переваг онлайн-навчання є основна, що повністю перекиває можливі недоліки, – безпечність. На жаль, не всі адекватно оцінюють складність епідеміологічної ситуації. Однак врешті-решт повернемося до звичайного життя та звичного процесу навчання.

Ліана ОХРИМЕНКО, ЖТ-91

У МАЙБУТНЄ З ВЛАСНИМ БРЕНДОМ

«...Мое музейне зібрання має науково-мистецьку цінність – це велике надбання знань, залишене нащадкам для майбутніх поколінь, які вивчатимуть пам'ятки старовини й за моїми колекціями» – зазначав видатний збирач Оскар Гансен. Саме його колекцію творів в 1919 р. націоналізовано та визначено як III Державний київський музей. Вона є основою Сумського художньо-історичного музею, історія якого почалася 1 березня 1920 р. Тоді його очільником призначили художника Н. Х. Онацького (1875–1937 рр.), який ще в 1914 р. організував «Першу виставку картин місцевих та іногородніх художників» у приміщенні громадського зібрання (тепер обласна філармонія), на якій було експоновано близько 200 творів митців із Сум, Казані, Санкт-Петербурга тощо.

У нашому місті колекція зберігалася в маєтку Сумовських, у якому мешкала мати Оскара Гансена – полька за походженням. Згідно з документами зібрання творів потрібно було повернути до Києва, але місцеві органи влади своїм наказом про створення музею змінили його подальшу історію.

У 1920-ті роки відбулося становлення музею з мистецьким напрямом. Особистий архів першого директора свідчить про його відрядження до залишених панських маєтків для «ізяття в Сумської окружної музей художественних цінностей і предметів старини, а именно: картин, статуй, ковров, мебелі, вишивок, оружия, фарфорових изделий, книг». Зібрані предмети мистецтва розміщували в Палаці праці (тепер обласна філармонія), пізніше музей частинами отримав будівлі так званого Сполученого банку по вул. Шевченка (тепер Соборна) з анфіладою з 23 залів, відкритих для відвідувачів восени 1922 р. Експонували близько шістьдесяти відсотків колекції, що нараховувала понад 10 000 предметів, зокрема значну кількість зразків образотворчого й декоративного мистецтва майстрів Західної Європи, України, Росії.

Найважчими для музею були 1930-ті рр. За політичних обставин, пов'язаних із репресіями та загальнопри-

До відзначення 100-річчя Сумського обласного художнього музею ім. Никанора Онацького СумДУ допоміг підготувати й видрукувати Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої ювілею унікальної скарбниці світового та вітчизняного художнього мистецтва. «Резонанс» пропонує розповідь про музей його теперішньої директорки **Надії Юрченко**.

нятими ідеологічними мотивами, виникла загроза репрофілювання закладу на краєзнавчий. Проте, незважаючи на всі труднощі, доволі відоме в країні художнє зібрання продовжували поповнювати творами з державних скарбниць Києва, Харкова, Москви, Ленінграда. Зокрема, передали понад тридцять творів П. Левченка, С. Васильківського, М. Ткаченка, картини українських май-

стрів «срібної доби», а також Башкірцевої, Нестерова, Шишкіна, Селезньова. У довоєнний період із провідних музеїв надходили твори, первинне походження яких – приватні зібрання відомих колекціонерів: Юсупових, Капністів, Ханенків, Голіциних.

У роки Другої світової війни завдяки зусиллям директорки О. І. Маршालи-Чаловської основну частину музейного зібрання евакуйовано спочатку до Горького, а потім до Новосибірська, де її зберігали разом із творами Третяковської галереї й іншими музейними колекціями. Після повернення з евакуації музей відкрив свої двері для відвідувачів у лютому 1946 р. в обласній філармонії. Нове приміщення, отримане в 1978 р., було в пам'ятці архітектури – колишньому державному банку, побудованому ще наприкінці XIX ст.

Основна експозиція музею XVI–XIX ст. ознайомлює глядача з такими рідкісними творами пізнього Відродження Італії, як «Скорботна Богоматір»

творів фламандських майстрів поєднані з демократичними тенденціями, майстерно відображені в барокових міфологічних творах Т. Тюльдена, К. Схюта – учнів і послідовників П. Рубенса.

Зразками французького мистецтва є твори окремих художників різних стилістичних напрямів: маньєризму, рококо, класицизму, салонного академізму, романтизму, барбізонців, постімпресіоністів.

Широко репрезентовані образотворча й декоративна полоніка, німецький реалізм, окремі твори іспанських, австрійських і скандинавських художників XIX ст.

Систематичне збирання іконопису почалося в 1980-ті роки. На цей час колекція містить понад двісті творів сакрального живопису різних мистецьких напрямів XVII – початку XX ст.

Українське мистецтво XVIII ст. в експозиції починається з парсунних зображень гетьманів та галереї академічних портретів В. Боровиковського, О. Тимашевського, О. Кіпренського. Викремлюються натюрморт І. Хруцького («Квіти та фрукти»), пейзаж К. Рабуса («Захід сонця»). Гордість колекції – полотна й графіка майже всіх творчих періодів І. Айвазовського.

Шевченківські сюжети зображені в роботах Д. Безперчого («Бандурист») та І. Соколова («Весілля»). Пензлю Василя Штернберга належить глибокий пейзаж «Аскольдова могила».

Однією з найбільших у зібранні музею є колекція робіт видатних українських художників харківської й київської живописних шкіл так званої «срібної доби». Їх твори відображають розвиток різних жанрів: побутового, портретного, пейзажного, що на той час домінували в українському живописі.

Нову сторінку в історії комплектації музею XX ст. відкривають твори видатних уродженців Сумщини О. Богомазова, Г. Нарбута, Д. Бурлюка (японського та американського періодів), що стали своєрідним символічним початком нової доби в українському образотворчому мистецтві.

Основним принципом формування зібрання, якого додержувався Никанор Онацький, було придбання робіт вітчизняних художників провідних мистецьких шкіл. Згідно з ним систематична комплектація творів мистецтва попередніх століть продовжувалася й надалі.

Відповідно до сучасних загальносвітових тенденцій Сумський художній музей зі 100-річним ювілеєм входить у нову, спрямовану в майбутнє епоху з власним брендом – айденікою та діджиталізацією. Наразі зібрання нараховує близько 17 000 експонатів, що репрезентують образотворче й декоративно-ужиткове мистецтво країн Сходу, Західної Європи, України та Росії XVI–XXI ст. і належать до «золотої скарбниці» Музейного фонду культурного надбання нашої держави.

Автор логотипу музею –
Валерій Шкарупа

(«Долороса») та «П'єта» («Зняття з хреста»), авторами яких вважають провідних митців того часу Тиціана Вечелліо та Якопо Пальму молодшого.

Останнім часом відповідно до результатів дослідження старої колекції твори невідомих майстрів Болонської академії атрибутовано як полотна живописців неаполітанської школи епохи бароко: Луки Джордано («Суд Париса»), Франческо Солімени («Жертвоприношення Авраама»), тосканського художника Сімоне дель Тінторе («Овочі та фрукти»). Доведено авторство Карла Маратта, творчість якого пов'язана з римською школою, щодо картини «Зустріч Марії з Єлизаветою».

Художня культура Нідерландів репрезентована періодом розквіту мистецтва XVII ст. Саме в цей час стався художній вибух, з'явилися так звані «малі голландці». Окрасою експозиції є парадний портрет пензля видатного «утрехтського караваджиста» Герріта ван Хонтхорста «Фрідріх-Генріх Оранський та Амалия фон Сольмс Браунфельс». Саме за їх правління після виснажливих війн засяяла зірка «золотої століття» зазначеної країни.

Парадність, декоративна пишність

«РЕЗОНАНС»
газета Сумського державного університету
«REZONANCE»
Sumy State University Press

Реєстраційне свідоцтво СМ №020
Перший номер газети вийшов у світ 29.10.1991.

Обсяг – 2 друковані аркуші,
приведені до 8 полос формату А-3.
Віддруковано: ПБКФ «МакДен»,
м. Суми, вул. Тополянська, 16.
Адреса редакції:
м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2,
корпус «Г», кімнати: 1107, 1110.
Телефони: 68-78-50; 33-02-25.

Шеф-редактор **Олена Ткаченко**
Редактор **Василь Чубур**
Коректор **Олена Федяй**
Перес-центр
Більше новин на сайті sumdu.edu.ua
Електронний архів газети

<https://sumdu.edu.ua/about-sumdu/rezonans.html>

Автори фото:
Сергій Малюк,
Антон Щебетенко,
Людмила Дудченко